

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 10 februari 2020

Onderwerp: Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Bouwen aan regie'
Onderzoek naar de provinciale rol op het gebied van wonen

Kenmerk:

Bijlagen:

- Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer
- Overzicht Rolverdeling bij wonen.pdf
- Brief Randstedelijke Rekenkamer aan PS
- Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Door de Randstedelijke Rekenkamer is een onderzoek uitgevoerd. Er is gekeken naar de wijze waarop de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland invulling en uitvoering geven aan hun rol op het gebied van wonen.

In het voorliggende onderzoeksrapport 'Bouwen aan regie' zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de provincie Noord-Holland opgenomen en worden aanbevelingen gedaan. Provinciale Staten wordt voorgesteld deze aanbevelingen te onderschrijven.

2. Conclusies en aanbevelingen

De centrale onderzoeksvraag is: *Op welke wijze hebben de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland invulling gegeven aan hun regierol op het gebied van wonen en hoe verloopt de uitvoering daarvan?*

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in drie onderzoeksvragen:

1. Hoe heeft de provincie het woonbeleid vormgegeven?
2. Hoe verloopt de uitvoering van het woonbeleid?
3. Is de informatie aan PS toereikend om hun kaderstellende en controlerende rol te vervullen uitgevoerd?

Conclusies

1. De beleidsdocumenten van de provincie bieden inzicht in wat de provincie wil bereiken op het gebied van wonen. De beschikbaarheid van voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu is hierbij als doelstelling geformuleerd. Voor de provincie is regionale afstemming in Regionale Actie Programma's (RAP's) het belangrijkste instrument. Via deze en andere instrumenten bevordert de provincie haar doelstellingen op

het gebied van wonen. Ondanks deze inspanningen is er nog steeds sprake van een tekort aan woningen.

2. Regionaal overleg op het gebied van wonen vindt structureel plaats en wordt door gemeenten ervaren als waardevol en effectief. Elke Noord-Hollandse regio heeft daarnaast een RAP die voldoet aan de eisen die de provincie hieraan stelt. De RAP's zorgen voor eenduidigheid in de regionale afstemming. Meerdere gemeenten geven echter aan het RAP niet altijd als een toegevoegde waarde te ervaren. Zij missen maatwerk en ervaren het opstellen van een RAP als arbeidsintensief. De provincie biedt gemeenten ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van de RAP's, maar gemeenten geven aan niet altijd bekend te zijn met dit instrumentarium of onvoldoende capaciteit te hebben voor een aanvraag.
3. De provincie maakt in haar woonbeleid een duidelijke koppeling tussen doelen, rollen en instrumenten. Het is in de praktijk echter niet altijd duidelijk hoe deze rolinvulling zich verhoudt tot andere overheden en organisaties, waardoor verwachtingen uiteenlopen. Met name de rolverdeling tussen de provincie en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is onvoldoende uitgewerkt.
4. De provincie zet diverse stimuleringsmaatregelen in om de woningbouw te versnellen en knelpunten daarbij weg te nemen. Voorbeelden zijn de subsidie knelpuntenbudget en het versnellingssteam wonen. Ondanks dat er onder gemeenten brede waardering bestaat voor de inzet van de provincie verloopt de uitvoering van de stimuleringsmaatregelen nog niet optimaal. Er is sprake van onderbenutting en voor gemeenten is vaak onduidelijk wat de maatregelen hen opleveren. Daarnaast wordt het aanvraagproces als arbeidsintensief ervaren.
5. Gemeenten zien de provincie als kennisloket en de opgedane kennis krijgt steeds vaker een prominente plek in regionale woningbouwprogrammering. De afstemming met de regio's is echter niet optimaal.
6. De provincie stuurt voornamelijk aan de voorkant, via informeel vooroverleg met gemeenten, op de beleidsdoelen. Ander RO-instrumentarium, zoals zienswijzen en reactieve aanwijzingen, worden op het gebied van wonen beperkt ingezet.
7. Er zijn geen afspraken gemaakt over de informatievoorziening aan PS over de uitvoering en resultaten van het beleid. GS informeren PS tussentijds veelvuldig over relevante ontwikkelingen op het gebied van wonen.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek komt de Rekenkamer tot aanbevelingen die betrekking hebben op de rol, instrumenten en de informatievoorziening.

Provinciale rol

Vraag GS om uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:

1. Breng meer maatwerk aan in de regionale aanpak door rekening te houden met de verschillen qua aard en qua samenwerking in de regio's.
2. Besteed meer aandacht aan de capaciteitsproblemen bij gemeenten en de verschillen daarin per regio.

3. Verhelder de rolinvulling van de provincie op het gebied van wonen ten opzichte van de MRA en communiceer hierover richting de gemeenten.

Provinciale instrumenten

Vraag GS om uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:

4. Werk aan de bekendheid van instrumenten richting gemeenten. Maak duidelijk wat de verschillende instrumenten de gemeenten opleveren.
5. Stem met gemeenten af waar zij behoefte aan hebben bij de regionale actieprogramma's, zodat deze documenten niet vooral verbindend van toegevoegde waarde kunnen zijn, maar ook inhoudelijk.
6. Vereenvoudig de aanvraagprocessen voor stimuleringsmaatregelen op het gebied van wonen.
7. Communiceer met gemeenten over de achtergrond en methodiek van de Monitor Woningbouw om zo onduidelijkheid over cijfers weg te nemen en eenduidigheid in begrippen te krijgen.
8. Ga na welke lessen geleerd kunnen worden van andere provincies. Het eigen instrumentarium kan worden uitgebreid met instrumenten die in andere provincies goed werken.

Informatievoorziening

Vraag GS om uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:

9. Schenk in de P&C-stukken meer aandacht aan de (voortgang) van de stimuleringsmaatregelen op het gebied van versnelling van woningbouwproductie.
10. Organiseer een sessie met PS waarin afspraken gemaakt worden over de informatievoorziening op het gebied van wonen.

3. Reactie van Gedeputeerde Staten

De Rekenkamer heeft haar onderzoeksbevindingen aan het college van Gedeputeerde Staten voorgelegd. Het college onderschrijft de aanbevelingen en betreft meerdere aanbevelingen bij de op te stellen Woonagenda en de te sluiten Woonakkoorden.

De volledige reactie van Gedeputeerde Staten is opgenomen op pagina 10 tot en met 14 van het onderzoeksrapport. In het nawoord op pagina 15 gaat de Rekenkamer op deze reactie in.

4. Provincievergelijking

De rol die de provincies innemen op het gebied van wonen is maatwerk. De vier Randstad provincies zijn verschillend van aard. Het aantal inwoners, het aantal gemeenten en de woningdichtheid lopen sterk uiteen. De provincies geven door het inzetten van elk hun eigen mix aan instrumenten ieder een eigen invulling aan hun rol. De provincievergelijking maakt dit inzichtelijk en biedt de provincies aanknopingspunten om van elkaar te leren.

De instrumenten in de provincievergelijking zijn verdeeld in de volgende categorieën:

- 1) Afstemming en overleg, 2) Regelgeving, 3) Stimuleren woningmarkt, en 4) Onderzoek en monitoring.

De provincievergelijking is opgenomen op pagina 16 t/m 20 van het onderzoeksrapport.

De Rekenkamer benadrukt dat provincies zich bewust moeten zijn van hun rol en de verantwoordelijkheden die daarbij horen. Indien instrumenten van de provincie eisen stellen aan gemeenten en regio's, bijvoorbeeld aan regionale samenwerking of waar wel en niet gebouwd mag worden, dan neemt de invloed van de provincie toe en wordt de rol bepalender en groter. De Rekenkamer acht het van belang om goed te letten op mogelijke onbewuste neveneffecten, zoals extra werkdruk bij gemeenten en andere samenwerkingspartners.

5. Voorstel

De aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer bij het rapport 'Bouwen aan regie' zijn als besluitpunten opgenomen in het ontwerpbesluit met het voorstel deze te onderschrijven met de opdracht aan GS deze uit te voeren.

Namens de Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat,

dhr. E.W.J. Jensen, plv. voorzitter Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat

dhr. E. Krijgsman, griffier Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de voordracht van de Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat van 10 februari 2020;
- gelezen het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, getiteld 'Bouwen aan regie'
- gelet op de bespreking en het advies van de commissie RWK van 10 februari 2020;

besluiten:

GS op te dragen uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:

Provinciale rol

1. Breng meer maatwerk aan in de regionale aanpak door rekening te houden met de verschillen qua aard en qua samenwerking in de regio's.
2. Besteed meer aandacht aan de capaciteitsproblemen bij gemeenten en de verschillen daarin per regio.
3. Verhelder de rolinvulling van de provincie op het gebied van wonen ten opzichte van de MRA en communiceer hierover richting de gemeenten.

Provinciale instrumenten

4. Werk aan de bekendheid van instrumenten richting gemeenten. Maak duidelijk wat de verschillende instrumenten de gemeenten opleveren.
5. Stem met gemeenten af waar zij behoefte aan hebben bij de regionale actieprogramma's, zodat deze documenten niet vooral verbindend van toegevoegde waarde kunnen zijn, maar ook inhoudelijk.
6. Vereenvoudig de aanvraagprocessen voor stimuleringsmaatregelen op het gebied van wonen.
7. Communiceer met gemeenten over de achtergrond en methodiek van de Monitor Woningbouw om zo onduidelijkheid over cijfers weg te nemen en eenduidigheid in begrippen te krijgen.
8. Ga na welke lessen geleerd kunnen worden van andere provincies. Het eigen instrumentarium kan worden uitgebreid met instrumenten die in andere provincies goed werken.

Informatievoorziening

9. Schenk in de P&C-stukken meer aandacht aan de (voortgang) van de stimuleringsmaatregelen op het gebied van versnelling van woningbouwproductie.

10. Organiseer een sessie met PS waarin afspraken gemaakt worden over de informatievoorziening op het gebied van wonen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier